

ЗАКОН О ОДГОВОРНОСТИ ЖЕЉЕЗНИЦА ЗА ПРОУЗРОКОВАНУ
СМРТ ИЛИ ТЕЛЕСНУ ПОВРЕДУ (XVIII : 1874.)
И ОДНОСНА СУДСКА ПРАКСА,
1923.

* * *

ZAKON O ODGOVORNOSTI ŽELJEZNICA ZA PROUZROKOVANU
SMRT ILI TELESNU POVREDU (XVIII : 1874.)
I ODNOSNA SUDSKA PRAKSA,
1923.

656 2/0345

И ЗБОРНИК ЗАКОНА
СВЕСКА 6.

ЗАКОН

О

ОДГОВОРНОСТИ ЖЕЉЕЗНИЦА
ЗА ПРОУЗРОКОВАНУ СМРТ
ИЛИ ТЕЛЕСНУ ПОВРЕДУ

(XVIII : 1874.)

И

ОДНОСНА СУДСКА ПРАКСА.

ПРЕВЕО И СРЕДИО:

Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ
касациони судија

Библиотека
Министарства Правде
Бр. 2834

ШТАМПАРИЈА „ЗАСТАВА“ Д. Д. НОВИ САД, 1923.

Дав. бр.
ЗР 756

1 Јануара 1942 год.

Београд.

ЗАКОНСКИ ЧЛАНАК XVIII : 1874.

О ОДГОВОРНОСТИ ЖЕЉЕЗНИЦА ЗА ПРОУЗРОКОВАНУ СМРТ ИЛИ ТЕЛЕСНУ ПОВРЕДУ.

§ 1.

Ако неко у погону које, и ако јавном саобраћају још не предате жељезнице изгуби живот или претрпи телесну повреду: за штету, нанесену на овај начин, одговорно је дотично жељезничко предузеће, осим ако предузеће докаже, да је смрт или телесну повреду проузроковао неминовни случај (*vis major*), или таково неминовно дело треће особе, које жељезничко друштво није могло спречити, или сопствена кривица умрлога односно повређенога.

§ 2.

У случају §-а 1., обавеза жељезничког предузећа за накнаду штете простире се на следеће:

1. У случају телесне повреде осим накнаде трошкова око лечења, предузеће је дужно накнадити и оне имовне уштрбе, који су услед повреде причињени оштећеноме, привременом

или сталном неспособношћу му за рад, или опадањем те његове способности.

2. У случају смрти, предузеће је дужно исплатити осим онога, што је одређено у предидућој тачци, још и трошак око сахране; а осим тога, ако је умрло лице по закону или законској пракси дужно било неког издржавати или васпитавати, предузеће има плаћати и трошкове око издржавања и односно васпитавања тога лица, у колико је оно услед смрти од ових отпало.

§ 3.

Нема правне важности такав уговор или таково утаначење (службени правилник), којим се предходно укида или ограничава овим законом утврђена одговорност.

§ 4.

Своту одштете установљава судија по свом нахођењу, узевши у разматрање постојеће прилике. Судија решава и о томе, да ли је предузеће дужно дати кауцију и какве да буде врсте и вредности ова.

У колико странке путем нагоде не расположе друкчије, накнада за измаклу или отпалу зараду, односно за трошак око издржавања и васпитавања, има се досудити као годишња рента, платива у месечним оброцима у напред.

§ 5.

Осуђено жељезничко предузеће и после судског установљења годишње ренте, овлашћено је, да тражи укидање или снижење исте, ако се битно промене оне прилике, које су служиле као разлог установљења. Исто тако је повређени овлашћен, да моли повишење годишње ренте, или у колико је она укинута, и поново досуђење исте, ако се знатно промене прилике, које су меродавне биле при установљењу, снижењу или укидању ове.

§ 6.

Овај закон не додирује право на регрес жељезничког предузећа против оних својих органа, који су одговорни за жељезнички несрећни случај.

§ 7.

Парнице ради накнаде штете по овом закону, имају се покренути пред оним окружним судом, на чијем се подручју догадио несрећни случај, који служи основицом тужбе.*)

§ 8.

Више оштећеника са једном тужбом могу прибавити важност својим потраживањима ради накнаде штете, која потичу услед озледе и односно смрти из истог догађаја, насталог у жељезничком погону.

При поступку имају се применити §-и 144—151, зак. чл. LIV. 1868.)*

*) По §-у 3. зак. чл. LIV:1912., ступањем на снагу зак. чл. I:1911. изгубио је важност § 7. и 8. зак. чл. XVIII:1874.

§ 9

Потраживања ради накнаде штете заставају за три године, које се рачунају код повреде од дана, када се несрећни случај десио, а у случају смрти, од времена, када је настала смрт.

§ 10.

Овај закон не дира кривичне законе и правила о кажњавању злочина и грешног немара.

§ 11.

И надаље се имају примењивати постојећи закони, правила и пракса у погледу накнаде оне штете, која није дотакнута у §-у 1. овог закона.

§ 12.

Овај закон ступа на снагу одма по обнародовању, а извршење његово поверава се министру правде и министру јавног реда и саобраћаја.

*

(Овај закон је санкционисан 7. јуна 1874. године. — Објављен је у посланичкој кући 22. јуна 1874. год., а у горњој кући 23. јула 1874. године.)

* * *

Судска пракса Одредбе горњег закона о накнади штете за проузроковану смрт или телесну повреду, нанесену несрећним жељезни-

чким случајем, примењују се и на жељезничко особље.¹ (К. 7957:1889.)

Када воз исклизне из колосека, то се има сматрати несрећним случајем, ако тек жељезница не докаже: *vis мајог* или неминовно дело треће особе. (К. 5296:1894)

По могућности породица умрлог има се имовно ставити у такав положај, у ком би била, да се није десила несрећа; из овог излази, да се при утврђењу одштете, дакле годишње ренте, с једне стране имају у обзир узети осим службених редовних принадлежности умрлога, и други дозвољени споредни приходи, а с друге стране има се осигурати живљење породици умрлога. (К. 682:1900.)

Тужба ради накнаде штете из претрпљеног несрећног случаја при жељезничком погону, има се покренути против жељезничког предузећа, а не против власника. (*Начелна одлука бр. 171.*)

За штету, нанесену варницом жељезничке локомотиве, одговорно је жељезничко предузеће, као вршилац опасног погона, и без доказаног пропуштаја или непажње намештеникове. (*Начелна одлука бр. 174.—1909.*)

За последице несрећног случаја и онда ваља

¹) Види звк. чл. XIX:1907.

установити обавезу жељезнице на одштету, ако се последице повреде приказују у томе, што је латентна болест повређеног избила пре, но што би то иначе било, да се несрећни случај није десио. (*Нач. одлука бр. 175.*)

Пошто је утовар и истовар жељезницом вожене робе, посао, који спада у оквир жељезничког погона, гледе несрећних случајева, који потичу из оваковог посла, при расматрању обавезе за одштету, меродаван је законски чл. XVIII:1874. (*Начелна одлука бр. 176*)

У парницама ради накнаде за штету, која потиче из жељезничког несрећног случаја, при утврђењу одштетне своте има се узети у обзир не само плата и станарина, већ и редовни споредни приход, који је скопчан са службом (*Нач. одлука 177.*), код ложача ваља узети у обзир и приход, који овај ужива на име километраже. (*Нач. одлука 178.*)

Жељезница није дужна дати накнаду за штету, ако се несрећни случај зато десио, што је повређени сишао са воза, док је овај био у кретању. (К. 521:1901.)

Зач. 2. §-а 4. зак. чл. XVIII:1874. не искључује то, да се одштета установи у једној своти, у место годишње ренте. (К. 5656:1901.)

Жељезница не одговара за ону штету, коју

су проузроковали коњи, поплашени звиждањем жељезничке локомотиве. (К. 3555:1902.)

Одредбе зак. за XVIII:1874, по судској пракси примењују се и на електричне жељезнице. (К. 2441:1903.)

Обавезу жељезнице на одштету не укида та околност, што пречница није била спуштена зато, јер је справа била покварена. (К. 1100:1904.)

Ко у пркос забране пређе преко пречнице на пругу, па га тамо нађе несрећа, тај је сопственом кривицом проузроковао несрећу, услед чега отпада од права на накнаду штете чак и онда, ако је непосредан узрок несреће то, што је повређени на прузи добио епилептичан напад. (К. 4684:1909.)

Жељезница одговара за ону штету, коју је један њезин орган нанео у вршењу своје службе, па чак и онда, ако је исти орган прекорачењем свог службеног делокруга извршио штетно дело. (К. 5836:1909.)

Онај, ко непосредно код станице електричног трамваја жели прећи преко трачница, с правом може предпоставити, да ће трамвај код постаје стати, или бар умерити уобичајену брзину, дакле, да ће без опасности моћи прећи преко шина. (К. 576:1908.)

И ако по постојећим законима и законским уредбама, жељезничко друштво није нарочито

обвезано, да пред жељезничке прелазе постави пречницу, зато ипак само на своју одговорност може отклонити ово расположење, подобно, да се несрећа предупреди. (К. 2000:1909.)

Не може се сматрати, да се несрећа догодила непажњом путника, ако је овај стојећи на стражњем перону трамваја, запалио цигарету, и у тај мах, услед брзог окретања трамваја при савијутку, испао из кола. (К. 4774:1909.)

Одговорност жељезнице има се установити, ако је несретни случај у жељезничком погону причињен делом таковом непажњом повређенога, која се даје оправдати, делом пак неоправданом непажњом жељезничког наменштеника. (К. 5187:1911.)

Не може бити говора о сопственој кривици прегаженог детета жељезничаревог, и ако је дете прешло преко пруге, противно прописима, онда ако је дете прегажено на таковом месту, где су чланови скретничареве породице, уз дозволу шефа станице могли прелазити. (К. 3309:1913.)

Када путник, прелазећи са једног воза на други, падне преко колосека, те поломи руку: овај несретни случај не може се сматрати таковим, који је причињен у вези са опасношћу жељезничког погона. (К. 3755:1913.)

Жељезница не одговара за несрећни случај,

ако је путник прекршио оно наређење жељезничког правилника, по коме публика само на одређеним местима може ступити на колосек, или преко њега прећи. (3944:1914.)

За прегажење животиња, жељезничко предузеће одговара само у случају кривице. (К. 524:1915.)

И ако застарелост мирује за време преговора о нагоди, зато ипак молби, коју повређени поднесе жељезници ради одштете, не може се приписати никаква важност у погледу тока застарелости тим мање, што би на тај начин једна странка поново поднесеним једностраним молбама, могла стално прекидати време застарелости. (К. 1548:1916.)

Тај поступак повређенога, што није стао и дочекао, да електрични трамвај прође, већ се трудио, да испред трамваја протера преко шина, установљава такву непажњу, која жељезницу ослобађа од одговорности по зак. чл. XVIII:1874. (К. 1965:1916.)

Она странка, која је осуђена на плаћање годишње ренте због несрећног случаја, не може тражити, да буде ослобођена плаћања ренте на то време, док је повређени, услед међувремене осуде у затвору, лишен слободе. (К. 5205:1916.)

О сваком се мора предпоставити, да ће

развити довољно пажње, да би се сачувао; те тако већ сама по себи та околност, што постоји и други колосек, на којем по општем знању пролази трамвај са противне стране, обвезује путника да пази, кад силази са трамваја и жели да ступи на други пар шина. (К. 4874:1915.)

Приватно-правно урачунавање разликује се од кривично-правног урачунавања; и дете испод 12 година може се приморати на приватно-правну одштету због свог приватно-правног дела. — Код жељезничке несреће може се установити кривица и на терет дечака (9 год.) предпостављајући, да је исти дечак поред свог умног развитка имао довољно увиђавности, да схвати опасност. (К. 1777:1917.)

У том погледу, у каквој мери употребљава родитељ свој приход на издржавање своје деце, нема развијене праксе, то у сваком случају судија установљава по свом нахођењу; у најновијем добу, код родитеља са мањим приходом суд установљава ову меру у $\frac{1}{6}$ родитељског прихода. (К. 1148:1917.)

При установљавању величине одштете, у случају несреће, код оних, који уживају одређени и стални годишњи приход, меродавна је она свота прихода, која је постојала у времену, када се догодила несрећа. (К. 1920:1917.)

Привремена берива само дотле могу послужити основицом одштете, док би повређени иста берива могао уживати, да се није десила несрећа. То не стоји, да се у смислу судске праксе увек $\frac{1}{6}$ прихода покојног оца, досуђује као одштета; у овом погледу одлучно је то: колико је отац у време несреће, од свог укупног прихода могао употребити на издржавање своје деце, а то се има у сваком случају установити брижљивом оценом свих околности (друштвени положај, приход, место становања, број деце и т. д.) (К. 1923:1917.)

По сталној судској пракси застарелост права тужбе на одштету из несрећног случаја, само се онда има сматрати прекинутом ако послодавац, после повреде, дакле познавајући повреду и смањену способност за рад, повређеног намештеника прими уз дотадашњу или већу наплату, те тако послодавац управо издаје противредност за смањену радну способност, која се према томе има сматрати одштетом. (К. 1926:1917.)

Не може бити речи о сопственој кривици петогодишњег детета, ако је оно умно неразвијено, и ако није имало довољно способности, да оцени опасност свога деловања. Пропуштање родитељског надзора није таква околност, која ослобађа жељезницу од одговорности. (К. 4028:1917.)

По начелу објективне одговорности, у случају смрти, на накнаду штете дужно лице само онда мора плаћати трошак за издржање, ако је умрли по закону или законској пракси дужан био неког издржавати, даље, ако је за издржавање способан био, не доводивши тиме у опасност своје издржавање, и ако је онај, који има право на издржавање, заиста и сјао на то издржавање. (К. 1742:1917.)

Jus. br.
38756

Мали зборник закона.

- Св. 1. Закон о преносу трговачке радње . Д. 5
 Св. 2. Закон о формалним захтевима теста-
 мента, уговора о наслеђивању
 и даровања за случај смрти . . . „ 10
 Св. 3. Закон о вероисповести деце . . . „ 5
 Св. 4. Закон о измени и допуни неких
 одредаба у зак. чл. XX:1877. о
 уређењу турских и старатељ-
 ских ствари „ 5
 Св. 5. Закон о заштити части „ 6
 Св. 6. Закон о одговорности жељезница
 за проузроковану смрт или те-
 лесну повреду „ 5

